

בבית המשפט העליון

רע"א 6311/15

לפני: כבוד השופט צ' זילברטל

המבקש: פרופ' ד"ר אילן שדה

נגד

המשיבים: 1. צבי גלברד
2. יואב יצחק
3. חברת עגל הזהב עיתונות בע"מ

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בתיק ע"א 43198-10-14 שניתן ביום 28.7.2015 על ידי כב' השופט יעקב שינמן

בשם המבקש: בעצמו

החלטה

בקשת רשות ערעור על פסק דינו מיום 28.7.2015 של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופט י' שינמן) בע"א 43198-10-14, בגדרו התקבל בחלקו ערעור המבקש על פסק דינו של בית משפט השלום בראשון לציון (כב' השופטת ה' סילש) מיום 28.9.2014 בת"א 29454-01-12.

1. ביום 24.1.2011 פורסם באתר האינטרנט של המשיבה 3, "מחלקה ראשונה – News One" (להלן: האתר) מאמר פרי עטו של המבקש, וזאת בהסכמת המשיב 2, שהוא מנהלה ובעליה של המשיבה 3 (להלן: המאמר). במאמר הובעה דעתו של המבקש ביחס לאירועים היסטוריים ולפועלם של אישים שונים, בעיקר בתקופת השואה. במסגרת התגוביות ("טוקבקים") שפורסמו למאמר ניתן למצוא, בין היתר, תגובות של המשיב 1 למאמר, שחלקן נוגעות למאמר גופו, ואילו חלקן מתייחסות באופן אישי למבקש. המבקש פנה למשיבים 2-3 בבקשה להסיר את התגובות הפוגעניות בעיניו, ונענה, כי הסרת התגובות תעשה רק כנגד הסכמתו להסרת מאמרו במקביל. המבקש

סירב לכך. משלא הוסרו התגובות, הגיש המבקש תביעה בבית משפט השלום, אשר במסגרתה טען כי תגובתו של המשיב 1 למאמר הוא פרסום המפר את הוראות חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 (להלן: החוק) ועתר לקבלת פיצוי מהמשיבים.

2. בית משפט השלום מצא כי הביקורת שהועברה על-ידי המשיב 1 בנוגע למאמר עצמו חוסה תחת ההגנה שבסעיף 15(6) לחוק, מאחר שהיא בגדר ביקורת על יצירה ספרותית שהמבקש פרסם ברבים. יחד עם זאת, בית משפט השלום מצא כי השימוש החוזר על ביטויים המייחסים למבקש כוונת זדון והשתייכות ל"עדת מטורפים" אינו מקדם דיון מהותי בין הצדדים, אין בנמצא אינטרס ממשי להגן עליו, ועל כן הוא אינו חוסה תחת ההגנה של סעיף 15 לחוק. בית המשפט העמיד את סכום הפיצוי בגין אותן אמירות על סך של 3,000 ש"ח, לאחר שהמבקש לא הוכיח כי נגרם לו נזק בפועל מפרסום ההתבטאויות. בנוסף, נוכח הסכום הפסוק, הוחלט שלא להטיל על המשיב 1 לשאת בהוצאות המבקש.

אשר לחבות המשיבים 2-3, קבע בית משפט השלום כי דין התביעה להידחות. בית המשפט פסק, כי משסירב המבקש להצעת המשיבים 2-3 להסרת התגובות והמאמר במקביל, יש לראותו כמי שלא עמד בחובתו להקטנת הנזק. בנוסף נקבע, כי החלטת המשיבים 2-3 להתנות את הורדת התגובות בהורדת המאמר אינה חורגת ממתחם הסבירות. כמו כן, במקביל לדחיית התביעה נגדם, חויב המבקש לשאת בהוצאות המשיב 2-3 בסך של 5,000 ש"ח. יוער, כי לאחר ישיבת קדם-משפט שהתקיימה בהליך דנא הורידו המשיבים 2-3 את המאמר והתגובות לו מהאתר, אף בלי שהתקבלה הסכמת המבקש.

3. על פסק דינו של בית משפט השלום הגיש המבקש ערעור לבית משפט קמא, שבמסגרתו חזר על הטענות שנטענו בכתב התביעה. בנוסף, המבקש הלין במסגרת הערעור על הסרת מאמרו מהאתר, וטען כלפי המשיבים 2-3 טענות של הפרת חוזה; עשיית עושר שלא במשפט; ופגיעה בזכויותיו של המבקש כיוצר. לאחר שדן בטענות הצדדים, קיבל בית משפט קמא את הערעור רק לעניין גובה הפיצוי. נקבע, כי הפיצוי שנפסק על-ידי בית משפט השלום אינו משקף במידה ראויה את המימד האישי של הפגיעה בשמו הטוב של המבקש, ועל כן יש להכפיל את סכום הפיצוי כך שיעמוד על סך של 6,000 ש"ח. אשר לטענותיו של המבקש שעלו לאחר הסרת המאמר, נקבע כי כתב התביעה שהוגש בבית משפט השלום לא תוקן לאחר הסרת המאמר, כך שיכלול את הטענות החדשות של המבקש, ועל כן אין מקום לדון בהן במסגרת הערעור. בנוסף, נקבע כי נוכח תוכנו החריג של המאמר, והעובדה שבמסגרת התגובות למאמר התפתח

דו-שיח שבו לקח המבקש חלק, החלטתם של המשיבים 2-3 שלא להסיר את תגובותיו של משיב 1 הייתה סבירה. יחד עם זאת, בית משפט קמא הבהיר שאין בקביעה זו כדי להכשיר את ההתניה שיצרו המשיבים 2-3 בין הסרת התגובות הפוגעות לבין הסרת המאמר, והוסיף, כי לו היה מוכח שהמשיבים 2-3 ידעו באותה עת כי התגובות הן בגדר לשון הרע, ייתכן והדרישה להסרת המאמר הייתה נחשבת לדרישה לא לגיטימית. לבסוף, נקבע כי נוכח התוצאה האמורה, מתייטר הצורך לדון בטענתם של המשיבים 2-3 לפיה סעיף 11 לחוק אינו חל עליהם מאחר שאתר אינטרנט אינו "אמצעי תקשורת" כהגדרתו בסעיף.

מכאן הבקשה שלפנינו.

4. דין הבקשה להידחות מבלי שתידרש תשובה. בבקשה שהוגשה חוזר המבקש על הטענות שהועלו בערעור לבית משפט קמא, ובכללן טענות שנקבע כי הן הרחבת חזית אסורה מכיוון שלא נכללו בכתב התביעה. עיקר הטענות בבקשה מופנה כלפי קביעותיו של בית משפט השלום, והיא אינה מגלה פגם שנפל בהתנהלותו או בפסיקתו של בית המשפט המחוזי, למעט הטענה שבית משפט קמא "גיבה" את בית משפט השלום, או סוגיה עקרונית העולה בעניין דנא, שיש בה כדי להצדיק מתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי" (למעשה, למעט שינויים אחדים, מועתקת הבקשה במלואה מכתב הערעור שהוגש לבית משפט קמא על פסק דינו של בית משפט השלום). כידוע, דיון בערכאה שלישית שמור, בעיקרו, למצבים בהם נדרשת קביעת הלכה בבית משפט זה ולא למקרים בהם מתעוררת שאלת יישומה של הלכה קיימת. כידוע, "ההלכה בדבר גדרי ההתערבות של בית משפט זה כערכאת ערעור שנייה (ר"ע 103/82 חניון חיפה נ' מצת אור (הדר חיפה), פ"ד לו(3) 123) לא באה להציב רף טכני-פורמאלי כי אם רף מהותי-ענייני ביסודו" (רע"א 3494/07 בן אבו נ' הרוש (8.5.2007)). אפילו סבור המבקש כי פסקי הדין שניתנו בעניינו שגויים, ערעור ב"גלגול שלישי" לא נועד לתיקון טעויות, והבקשה שבפניי אינה מעוררת כל סוגיה עקרונית שיש לה השלכות אל מעבר לעניינם של בעלי הדין. ברי שכך הוא ככל שהדברים אמורים בסכום הפיצוי (רע"א 5905/12 ת.ב.ח נ' הראל חברה לביטוח בע"מ (19.9.2012)), אך גם הקביעה בדבר העדר אחריות המשיבים 2-3 מבוססת על מסכת עובדתית ספציפית, תוך השענות על עקרונות משפטיים קיימים, ובהנחה, הנוחה למבקש, שהוראות החוק חלות על המשיבים 2-3 כמפעילי האתר (לעניין זה ראו להלן).

יוער, כי על אף שניתן להבין לליבו של המבקש נוכח נושאו הטעון והעקרוני של המאמר שפרסם ונוכח הביטויים הקשים כלפיו בהם עשה שימוש המשיב 1, אין

בכך כדי להצדיק את הלשון המשתלחת שבה בחר להציג את קביעותיו של בית משפט השלום, לשון שזכתה לביקורת גם מצדו של בית משפט קמא.

5. זאת ועוד, יש משמעות לכך שההליך בבית משפט השלום הוגש בסדר דין מהיר. מכאן, שאף אם אניח, לצורך הדיון בלבד, כי הערכאות הקודמות שגו, הרי שכתביעות בסדר דין מהיר, בדומה לתביעות קטנות, "מן הראוי להקנות משקל הולם לסופיות הדיון, ולהקפיד שההוצאות המוקדשות לניהול ההליך בכללותו יהיו מידתיות ביחס לשווי הסכום" (רע"א 1133/14 IATA INTERNATIONAL AIR TRANSPORT 'נ' שוורץ (24.4.2014); רע"א 8126/13 כשדי 'נ' מדינת ישראל (26.1.2014)). זאת ועוד - כוונת מתקין תקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 היתה שהליך בסדר דין מהיר יתנהל ביעילות ויסתיים תוך פרק זמן קצר יחסית. הכוונה האמורה צריכה להקרין גם על הליכי ההשגה שעל פסק הדין הניתן בסדר דין מהיר, לרבות, ובמיוחד, בקשת רשות הערעור לבית משפט זה. לא בנקל ניתן יהיה להצדיק חריגה מהכלל הרגיל שלפיו עניינו של בעל דין נבחן פעמיים - בערכאה הדיונית ובערכאת הערעור - ולא מעבר לכך:

"סעיף 17 לחוק יסוד: השפיטה מקנה לבעל דין שנפגע מפסק דינו של בית משפט השלום בערכאה ראשונה זכות ערעור אחת לבית המשפט המחוזי ... אין פירוש הדבר שאין ערכאת הערעור היחידה יכולה לטעות, אך השיקול שאין במקרה זה להשאיר את הפסק המוטעה על כנו נדחה מפני שיקולים של סופיות הדיון ונימוקים פרגמטיים מחייבים הצבת חסמים מפני התדיינויות חוזרות ונשנות המוגשות לערכאות ערעוריות בזו אחר זו. המחסום, שנבחר במקרה שלפנינו, הוצב מיד לאחר מתן פסק הדין בערעור הראשון" (שלמה לויין תורת הפרוצדורה האזרחית - מבוא ועקרונות יסוד 210 (מהדורה שניה, 2008)).

צדק הוא מושג כולל ומורכב, ובו שלובים גם שיקולים הנוגעים לסופיות ההליכים, לניהולם תוך הקצאת משאבים סבירים (הן מצד בעלי הדין והן מצד מערכת המשפט) ולסיומם בתוך זמן סביר. כך הוא גם כאשר מבחינת בעל הדין עסקינן בעניינים שבנפשו וכשהוא גומר אומר למצות את מאבקו המשפטי עד תום. לא אלו הן אמות המידה שעל פיהן ייקבע האם מן הראוי לחרוג מהכלל הרגיל ולקיים דיון בערכאה שלישית.

6. בטרם סיום אציין, כי כפי שקבע בית משפט קמא, במקרה דנא מתייחר הצורך לדון בסוגיית אחריותם של מפעילי אתר אינטרנט לפרסומים שהועלו לאתר על-ידי צד

שלישי. סוגיה זו העסיקה לא פעם את הערכאות הדיוניות, וצפויה להמשיך ולעלות ככל שירבו אתרי האינטרנט המאפשרים למשתמשים להביע את דעתם ישירות במסגרת האתר, לעיתים קרובות ללא בקרה או עריכה מוקדמת מצד המפעיל. ואולם, בית משפט זה טרם אמר את דברו בסוגיה זו (רע"א 4447/07 מור נ' ברק אי.טי.סי. [1995] החברה לשרותי בזק בינלאומיים בע"מ, פ"ד סג(3) 719, 664 (2010); רע"א 1700/10 דוביצקי נ' שפירא, פסקה ו (20.5.2010); ת"א (מחוזי-מרכז) 567-08-09 א.ל.י.ס. אגודה להגנת יצירות סינמטוגרפיות (1993) בע"מ ואח' נ' רוטר.נט בע"מ ואח' (8.8.2011); טל ז'רסקי ומיכל לביא "שומרים על קשר: הצעה למודל חדש לאחריות מתווכים מקוונים" משפטים מג 631, 643 (2013)), וגם עתה יישארו הדברים בצריך עיון, שכן ההכרעה בהם לא נדרשה בגדר הפרשה דנא.

6. סוף דבר, הבקשה נדחית. משלא התבקשה תשובה, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ד' בכסלו התשע"ו (16.11.2015).

ש ו פ ט